

Głównym celem projektu jest ocena jak na stabilność fiskalną gmin i miast w Polsce w okresie 2004-2018 wpływał stopień ich autonomii podatkowej, czyli ich zdolność do finansowania się lokalnymi podatkami zamiast opierania się na transferach od rządu centralnego. Drugorzędnym celem jest dalsza ocena wpływu autonomii podatkowej na efektywność reguł fiskalnych, poziom politycznie motywowanych wydatków w okresach wyborczych i efektywność inwestycji ze środków Unii Europejskiej.

Polska jest umiarkowanie zdecentralizowanym krajem pod względem wydatków i dochodów państwa, kiedy porównać ją do innych krajów zindustrializowanych. We wszystkich rozwiniętych krajach, włącznie z Polską, wydatki władz lokalnych są większe niż dochody własne władz lokalnych. Różnica nazywana jest pionową luką fiskalną, która jest zazwyczaj wypełniana przez transfery od rządu centralnego. Takie pionowe luki fiskalne są większe, w szczególności w Polsce, kiedy wziąć pod uwagę tylko dochody z autonomicznych podatków zamiast wszystkich dochodów z nominalnie źródeł nominalnie własnych. Dochody z autonomicznych podatków lokalnych zawierają tylko dochody z podatków nad którymi władze lokalne mają przynajmniej ograniczoną kontrolę co do stawek i zwolnień. Z drugiej strony, podatki współdzielone z rządem centralnym są często zbierane bez jakiegokolwiek kontroli władz lokalnych i w ten sposób są nierozróżnialne od transferów wewnątrzpaństwowych, jak podatki PIT i CIT w Polsce. Polska ma wyjątkowo dużą pionową lukę fiskalną, kiedy wziąć pod uwagę autonomię podatkową. Ta luka wydaje się rosnąć od 2004 roku. Taka luka może być szkodliwa dla równowagi budżetowej i produktywności sektora publicznego, ponieważ władze mają tendencję mniej uważnie wydawać pieniądze, które otrzymały w transferach bez ponoszenia samemu kosztu politycznego poboru podatków. Międzynarodowe badania empiryczne pokazują, że pionowe luki fiskalne prowadzą do wyższych wydatków i zadłużenia państwa, razem z niższą produktywnością sektora publicznego. Jednakże wpływ pionowych luk fiskalnych na stabilność fiskalną jako taką nie był nigdy dotąd zbadany. Stabilność fiskalna będzie zbadana metodami ekonometrii panelowej w ramach funkcji reakcji fiskalnych, które testują czy władza fiskalna reaguje na przyrosty długu poprawiając równowagę budżetową. Jeżeli reakcja jest dodatnia i istotna statystycznie, polityka fiskalna jest uznawana za stabilną.

Uzasadnienie podjęcia problemu jest dwojakie. Po pierwsze, starzenie społeczeństw w europejskich gospodarkach stanowi wyzwanie dla finansów publicznych, gdyż koszty programów państwowych nie mogą już być łatwo finansowane długiem do pokrycia przez przyszłe pokolenia. Lepsze zrozumienie zależności między szczeblami państwa pozwoliłoby na poprawę długookresowej stabilności fiskalnej. Po drugie, wraz z tym jak starzenie ogranicza wzrost gospodarczy, inkluzyjność wzrostu staje się coraz ważniejsza. Dostępne badania pokazują, że inkluzyjność wzrostu można poprawić przez decentralizację fiskalną. Jednocześnie kluczowym jest zrozumienie jak zaprojektować taką decentralizację w sposób zrównoważony fiskalnie.

Projekt powinien być znaczącym wkładem do literatury z zakresu decentralizacji fiskalnej i funkcji reakcji fiskalnych, a także powinien dostarczyć rekomendacji dla polityki publicznej co do struktury fiskalnej szczebli państwa w Polsce.